

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ Ing. E. M.**, bývajúcej v P., zastúpenej Ing. Samuelom Masárom, bývajúcim v P., **2/ P. K.**, bývajúcemu v B., proti odporkyni **S. H.**, bývajúcej vo Š., zastúpenej JUDr. Otto Markechom, advokátom so sídlom v Hornej Strede, Ulica Kpt. Nálepku 336, **o neplatnosť závetu**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 21 C 196/2010, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 9. septembra 2014 sp.zn. 6 Co 526/2014, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 9. septembra 2014 sp.zn. 6 Co 526/2014 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 20. februára 2014 č.k. 21 C 196/2010-215 vyhovel návrhu a určil, že závet spísaný poručiteľom V. K.K., je neplatný. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že sporný závet, spísaný poručiteľom V. K. dňa 4. mája 2009 je absolútne neplatným právnym úkonom, a to pre absenciu vážnosti prejavu vôle poručiteľa (§ 37 Občianskeho zákonníka). Dňa 4. mája 2009 mal poručiteľ vyjadriť svoju vôľu závetom, ktorý nenapísal vlastnou rukou, ale podpísal v prítomnosti dvoch svedkov. Dňa 27. mája 2009 poručiteľa počas jeho hospitalizácie navštívil notár s pripravenou notárskou zápisnicou, obsahujúcou závet rovnakého znenia, pokiaľ išlo o určenie závetného dediča. Túto notársku zápisnicu poručiteľ odmietol podpísať s tým, že takúto vážnu vec si musí ešte premyslieť, pričom vôbec nespomenul pred notárom, že nie je potrebné spisovať druhý závet, pretože závetnú dedičku už určil. Hoci v prípade poručiteľa išlo o osobu pokročilého veku, jeho spôsobilosť na právne úkony nebola žiadnym spôsobom obmedzená pred tým, ako došlo k jeho hospitalizácii, teda pred 10. mája 2009, do tej doby si všetky svoje veci, aj finančného charakteru, spravoval sám a nepotreboval k tomu cudziu pomoc. Ako ďalej vyplynulo z posudku psychiatra, jeho mentálny stav sa počas pobytu v nemocnici zásadným spôsobom

nezmenil, prejavovali sa však u neho v niektorých dňoch stavu zmätenosti. Dňa 21. mája 2009 podpísal porúčiteľ splnomocnenie pre odporkyňu pri plnom vedomí. Dňa 27. mája 2009 nezaznamenal notár pri jeho návšteve stavu zmätenosti, ktorý by mu bránil reálne uvažovať, ako naloží so svojím majetkom. Z dokazovania nevyplývalo, že sa porúčiteľ rozhodol spísať závet do notárskej zápisnice a za tým účelom sám oslovil notára, resp. o to požiadal inú osobu, prítomnosť notára v nemocnici nebola výsledkom jeho iniciatívy, ale iniciatívy inej osoby. Možno teda dôvodne pochybovať o tom, či rukou písaný závet bol právnym úkonom, ktorý porúčiteľ urobil vážne, teda či tento závet bol skutočným prejavom porúčiteľovej vôle. K týmto pochybnostiam prispieva i to, že hoci bol porúčiteľ mentálne spôsobilý, bol predsa len limitovaný svojím zdravotným stavom, konkrétne poškodeným zrakom a sluchom, čo potvrdili lekárske správy. Súd prvého stupňa v odôvodnení konštatoval aj nejednoznačnú vierohodnosť svedkov závetu, ako aj to, že nemožno s istotou konštatovať, že porúčiteľ, v dôsledku svojich obmedzených schopností dobre vidieť a dobre počuť, naozaj dotknutým závetom prejavil svoju poslednú vôľu. Iné dôvody, ktoré by mohli mať za následok neplatnosť sporného závetu neboli súdom zistené, tento považoval závet po formálnej stránke spĺňajúci náležitosti podľa § 476b Občianskeho zákonníka, nebolo preukázané, že bol potrebný postup podľa § 476c ods. 1,2, Občianskeho zákonníka, nakoľko aj napriek určitým obmedzeniam nebolo možné porúčiteľa V. K. považovať za osobu, ktorá nemohla čítať a písať.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 9. septembra 2014 sp.zn. 6 Co 526/2014, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Uviedol, že rozsudok okresného súdu vychádzal zo správnych skutkových zistení, na ktoré boli aplikované správne právne predpisy, považoval ho za odôvodnený v súlade s kritériami uvedenými v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p., ako správny a presvedčivý, a preto podľa § 219 ods. 2 O.s.p. sa s ním stotožnil. V odôvodnení svojho rozsudku podrobne poukázal na skutkové ako aj právne posúdenie predmetnej veci, na základe ktorých, spoločne so súdom prvého stupňa, dospel k záveru, že predmetný závet je neplatný. Ako nedôvodné vyhodnotil odvolací súd aj odvolacie námietky odporkyne, ktorými poukazovala na rozpornosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, keď na jednej strane súd konštatoval splnenie osobitných náležitostí závetu, pričom aj podľa nej tento spĺňal náležitosti podľa § 476b Občianskeho zákonníka, a nebola preukázaná nutnosť postupu podľa § 476c požadované ustanoveniami § 476 až § 479 Občianskeho zákonníka a na druhej strane súd vyhlásil tento za neplatný. Z odôvodnenia vyplýva, že súd prvého stupňa konštatoval, že napriek zisteným zdravotným obmedzeniam nebolo možné považovať

poručiťa za osobu, ktorá nemôže čítať ani písať. Tento záver súdu prvého stupňa odvolací súd ho považoval za správny v celom rozsahu. Sporný závet svojou formou (tzv. alografný závet) naozaj spĺňal osobitné náležitosti dané v § 476b Občianskeho zákonníka, t.j. že pokiaľ nebol spísaný vlastnou rukou poručiťa, o ktorý prípad išlo aj v preskúmvanej veci, musí byť ním vlastnoručne podpísaný a pred dvomi svedkami súčasne výslovne prejavíť, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, pričom svedkovia musia závet podpísať. I keď boli zistené zdravotné obmedzenia poručiťa, nebolo ho možné považovať za osobu, ktorá nemôže čítať a písať, pretože pri správnej komunikácii s ním na ucho ktoré počul, pri nasadení naslúchacieho strojčeka a s okuliarmi, síce s obmedzeniami, videl a počul, teda neboli dané zákonné podmienky vyžadujúce sprísnenú formu alografného závetu upraveného v § 476c ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Splnenie týchto osobitných náležitostí však rozhodne nemohlo nahradiť ani konvalidovať taký nedostatok všeobecných náležitostí, existenciu ktorých zákon vyžaduje pre platnosť právnych úkonov, ako je nedostatok vážnosti vôle, ktorý má nevyhnutne za následok neplatnosť právneho úkonu z hľadiska § 37, ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako to bolo zistené v predmetnej veci. Závažné pochybnosti o existencii skutočnej vôle poručiťa vzbudzovali aj okolnosti, za ktorých mal byť sporný závet spísaný, so zreteľom na obsah svedeckých výpovedí a tvrdení odporkyne. Odvolací súd opätovne poukázal na rozpornosť tvrdení svedkov, najmä tých, ktorí mali byť bezprostredne pri spisovaní závetu. V tomto smere ako dôveryhodnú vyhodnotil výpoveď svedka H., o ktorého o svedectvo požiadal priamo poručiť. Tento tvrdil, že poručiť v zásade chcel odporkyňu „niečo dať“, čo podmieňoval tým, že ho táto doopatrjuje. Táto pred svedkom prejavená vôľa poručiťa, však nezodpovedá obsahu sporného závetu, ktorým bola odporkyňa ustanovená za závetnú dedičku celého jeho hnutel'ného i nehnuteľného majetku. Napriek tomu, že poručiť pred svedkom vyslovil, že jej chce dať len niečo, čomu však nezodpovedá obsahovo ani písomný prejav hovoriaci o celom jeho majetku. Teda aj z tohto pohľadu boli tu zásadné pochybnosti o tom, čo bolo skutočnou vôľou poručiťa. Vyhodnotiac všetky vyššie uvedené okolnosti uviedol odvolací súd, že záver prvostupňového súdu o tom, že je tu existencia vážnych pochybností o tom, že sporný závet bol skutočným prejavom poručiťovej vôle je v celom rozsahu opodstatnený a môže mať za následok jediné, a to vyslovenie absolútnej neplatnosti sporného závetu, pre nedostatok jeho podstatnej náležitosti a to existenciu vážnej vôle na strane poručiťa privodiť ním právne účinky, ktoré zákon i s takýmto prejavom vôle spája.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala odporkyňa dovolanie s odôvodnením, že odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať, čím je prípustnosť dovolania daná

s poukazom na § 237 písm. f/ O. s.p. Namietala, že odôvodnenie rozsudku a záver súdu nie sú dostatočné a presvedčivé. Mala za to, že odvolací súd mal s poukazom na § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. nariadiť pojednávanie, nakoľko bolo potrebné doplniť dokazovanie, pretože výsledky dokazovania pred súdom prvého stupňa neboli dostačujúce pre záver o nedostatku vôle poručiť pri spisovaní závetu. Uviedla, že odvolací súd mal nariadiť pojednávanie, nakoľko to vyžadoval verejný záujem, za ktorý považovala to, že ochrana jej práv ako závetnej dedičky a o rozhodnutie o nich bude mať do budúcnosti význam aj pre iných závetných dedičov. Ďalej poukazovala na to, že jej odvolací súd síce formálne doručil vyjadrenie navrhovateľov k jej odvolaniu (8. septembra 2014), hoci podanie navrhovateľov bolo súdu doručené už v dňoch 12. mája 2014 a 2. júna 2014. Preto z hľadiska časového a materiálneho nemala reálnu možnosť reagovať na tento procesný úkon navrhovateľov. Dovoláním napadnutý rozsudok bol totiž vyhlásený už 9. septembra 2014. Záverom uviedla, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Žiadala preto napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľka 1/ vo svojom písomnom vyjadrení žiadala dovolanie zamietnuť, pričom podrobne opätovne uviedla celý skutkový stav. Mala za to, že odvolací súd rozhodol vecne správne a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil.

Navrhovateľ 2/ sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním odporkyne je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je

dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania odporkyne preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Odporkyňa v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerat' do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

K tej časti dovolania, v ktorej odporkyňa namieta procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie nepreskúmateľné, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie (vid' judikát R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s predmetným judikátom (vid' sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho

poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd po oboznámením sa so spisom a napadnutým rozsudkom dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nie je nepreskúmateľné, naopak odvolací súd podrobne odôvodnil svoje závery, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozsudku súdu prvého stupňa.

K dovolacej námietke odporkyne, ktorou vytýkala odvolaciemu súdu nenariadenie pojednávania a nevykonanie dôkazov, a tým odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza nasledovné:

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p., ale v ostatných prípadoch (než sú uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

Keďže nešlo o žiadny z prípadov uvedených v § 214 ods. 1 O.s.p. (a/ odvolací súd označil skutkové zistenia súdu prvého stupňa za úplné a správne, v dôsledku čoho dokazovanie nezopakoval ani nedoplnil, b/ súd prvého stupňa nerozhodol bez nariadenia pojednávania, c/ nešlo o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, a d/ nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem, nakoľko za taký nie je možné považovať subjektívny názor účastníka, že v jeho sporovom konaní sa vyrieši otázka, ktorá bude záväzná pre všetkých účastníkov v totožnom konaní), boli dané zákonné predpoklady prejednanie odvolania odporkyne proti prvostupňovému rozhodnutiu bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Na tomto mieste dovolací súd (k námietke dovoľateľky o potrebe vykonať ďalšie dokazovanie v odvolacom konaní) uvádza, že posúdenie významu dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých vyriešenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite veci. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy.

Nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv účastníka konania nie je ani postupom, ktorým by mu súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (viď napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999).

Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že postupom odvolacieho súdu, ktorý vo veci rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, nebola dovolateľke odňatá možnosť pred súdom konať .

Odporkyňa ďalej tvrdila, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) postupom odvolacieho súdu, ktorý jej znemožnil realizovať právo vyjadriť sa k procesnému úkonu protistrany. Vyjadrenie navrhovateľov k odvolaniu jej totiž bolo doručované tak, že z hľadiska časového nemala reálnu možnosť zaujať k nemu stanovisko a so svojím stanoviskom oboznámiť súd. Odvolací súd rozhodol bez toho, aby vyčkal, či sa odvolateľka vyjadrí k tomuto vyjadreniu navrhovateľov.

V súlade s princípom „rovnosti zbraní“ [čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“)] každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESLP“) vo veci Delcourt proti Belgicku z roku 1970]. Podstata tohto princípu spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorého z nich.

V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len ESLP) vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. Dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Podľa názoru ESLP „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

ESLP v tomto rozsudku výslovne nezaujal stanovisko k otázke, či vyjadrenie k odvolaniu má byť odvolateľovi doručené tak, aby mal zabezpečenú reálnu možnosť zareagovať naň svojou replikou v primeranej lehote ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu. Zo samej podstaty argumentácie ESLP zvolenej v uvedenej veci (viď najmä slová „... mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim ...“) ale vyplýva, že ESLP za nevyhnutné považuje nielen to, aby sa odvolateľ mal možnosť oboznámiť s obsahom vyjadrenia protistrany k jeho odvolaniu, ale aby sa mal možnosť účinne vyjadriť v čase pred rozhodnutím odvolacieho súdu. Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu. Za čas, ktorý umožňuje dostatočnú prípravu účastníka, označuje Občiansky súdny poriadok v iných prípadoch (viď napríklad § 115 ods. 2, resp. § 156 ods. 3) „najmenej päť dní“. Podľa názoru dovolacieho súdu by preto mal súd doručovať odvolateľovi vyjadrenie protistrany k odvolaniu tak, aby medzi doručením vyjadrenia odvolateľovi a rozhodnutím odvolacieho súdu neuplynul čas kratší ako päť dní.

Na hore uvedené reagoval Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté rozhodnutie (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 8/2016), právna veta ktorého znie:“ Nevyhnutnou podmienkou

zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu, ktorá nemôže byť kratšia ako päť dní“.

V danom prípade nebola odporkyni vytvorená reálna možnosť dostatočne sa pripraviť (najmenej päť dní) na zaujatie stanoviska k vyjadreniu navrhovateľov k jej odvolaniu a so stanoviskom oboznámiť odvolací súd tak, aby naň bolo možné prípadne vziať zreteľ pri rozhodovaní o odvolaní. Vyjadrenie k odvolaniu bolo odporkyni doručené 8. septembra 2014 a odvolací súd rozhodol (už) 9. septembra 2014. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že odporkyni bola v danom prípade odňatá možnosť pred súdom konať. Jej dovolanie je preto nielen prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale aj opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Najvyšší súd z uvedeného dôvodu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Vzhľadom na dôvod zrušenia sa nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2016

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

